

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

Крајем августа 2012. године македонски министар иностраних послова Никола Попевски је изјавио да ће Скопље одбацити извештај Европске комисије ако у њему не буде коришћен придев "македонски". [\[1\]](#)

Овако оштро реаговање македонских званичника показује да нису решени сви проблеми у односима између Бивше Југословенске Републике Македоније и ЕУ.

Бивша Југословенска Република Македонија је у априлу 2001. године потписала Споразум о стабилизацији и придруживању са ЕУ ("прва од земаља у региону" како се често истицало од стране званичника у Скопљу). Године 2005, Македонија је добила статус кандидата за чланство у ЕУ (али као и Србија, без отпочињана преговора). Шта је тих 7 година "предности" на европском путу донело Македонији у економском и правном смислу?

Стопа незапослености у Македонији је још увек већа него у Србији. Године 2011. она је износила скоро невероватних 31.4% [\[2\]](#).

Такође, у периоду након потписивања ССП 2001. и добијања кандидатуре за чланство у ЕУ 2005. повећао се и број људи који живе испод линије сиромаштва у Македонији. Следећа табела то показује.

Раст сиромаштва/ популација испод границе сиромаштва у Македонији пре и после добијања статуса кандидата за чланство у ЕУ; [\[3\]](#)

Година

У процентима

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

2001.

24

2010.

30,9

Такозвани европски пут Македонији је донео и раст спољног дуга након потписивања ССП-а и добијања кандидатуре за ЕУ. Тачније, од 2001. године када је Македонија потписала ССП са ЕУ(ЕЗ) спољни дуг ове државе је порастао за неколико пута (наставио је да расте и након добијања статуса кандидата за чланство у ЕУ 2005 године).

Раст спољног дуга Македоније у милијардама долара у пре и после добијања статуса кандидата за чланство у ЕУ;

Година

У милијардама долара

2001.

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

1,3

2011.

6,2

Индустријска производња у Македонији је још увек на скоро истом нивоу као 2001. године. Такође, чак ни производња струје у Македонији још увек не може да достигне ниво пре потписивања ССП са ЕУ (Ова појава је иначе слична оној која је задесила суседну Бугарску на ЕУ путу) .

Производња струје у Македонији пре и после добијања статуса кандидата

□

Година

У милијардама килват-сати (kWh)

1999.

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

6,3

2006.

5,9

Такође, укидање и смањивање царина у трговини са ЕУ након потписивања ССП-а и Прелазног трговинског споразума је довело до пораста спољнотрговинског дефицита Македоније. (Прелазни трговински споразум између ЕЗ и Македоније је ступио на снагу у јуну 2001. године, дакле, није било "замрзавања" или једностране примене, као у случају Србије). Примена Прелазног трговинског споразума је довела и до промене на листи водећих спољнотрговинских партнера. Немачка је постала главни спољнотрговински партнер Македоније. Тако је истиснула Србију и Русију које су биле главни партнери у спољној трговини Македоније. На пример, године 2000. на тржиште СРЈ пласирано је 25% македонског извоза. Године 2005. 22,5%. Дакле, СРЈ и СЦГ су биле главно извозно тржиште за Македонију пре добијања кандидатуре за чланство у ЕУ и примене Прелазног трговинског споразума.

Међутим, већ 2011. године Немачка је на првом месту са 28,5% као главно извозно тржиште македонске привреде.

Сличан процес се дешавао и када се ради о увозу. Године 2005. из Русије је долазило 13,5% од укупне увезене робе. Али, након добијања кандидатуре и примене Прелазног

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

трговинског споразума, Немачка је преузела прво место на овој листи. Или, већ године 2011. из Немачке је увезено 13,1%. укупног увоза Македоније .

Следећа табела показује те тенденције. Или раст спољнотрговинског дефицита који је пратио "европски пут" Македоније (и избијање Немачке на прво место спољнотрговинских партнера).

Раст спољнотрговинског дефицита Македоније у америчким доларима пре и после добијања кандидатуре за ЕУ и примене Прелазног трговинског споразума

Година

У доларима

2001.

300 милиона

2011.

2,6 милијарде

У претходно анализираном периоду је порастао и буџетски дефицит Македоније. Или, са 100 милиона долара у 2001. години, буџетски дефицит достигао је 245 милиона долара у 2011. години. Дакле, након добијања статуса кандидата за ЕУ и примене

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

Прелазног трговинског споразума, македонски буџетски дефицит се повећао за неколико пута . Следећа табела то показује.

Раст буџетског дефицита Македоније у америчким доларима пре и после добијања кандидатуре за ЕУ и примене Прелазног трговинског споразума

Година

У доларима

2001.

100 милиона

2011.

245 милиона

Такође, македонску незавидну економску ситуацију није изменила ни чињеница да је ова земља још од децембра 2000. године укључена у програм /фонд помоћи CARDS. (Македонија се укључила у програм /фонд помоћи CARDS за период 2000-2006). Овај програм /фонд помоћи је био претходница ИПА фонда. ИПА фонду је Македонија приступила 2007. године. Прецизније, Македонији је као земљи кандидату за ЕУ било обећано око 500 милиона евра из ИПА фонда у периоду од 2007-2013. У првој години око 58 милиона евра, затим 70 милиона евра, 2009. године око 80, прошле године 92 милиона, а за 2011. и 2012. годину око 100 милиона евра. Међутим, та укупно обећана (не и реализована у потпуности) сума је још увек мања од једногодишњег

спољнотрговинског дефицита Македоније.

У правном смислу, Македонија је (слично као и Србија после ње) допустила да процес усвајања права ЕУ у пракси води Европска комисија, иако у ССП-у пише да се ради о процесу заснованом на договору две стране потписнице. Македонски државни експерти за преговарање са ЕУ попут мр Малинке Ристевске-Јорданове, признају ту чињеницу: "Државама у Процесу стабилизације и придруживања остаје да преко механизма дијалога, успостављеним споразумом, изложе своје аргументе и реше евентуалне спорове. У стварности, оцена Европске комисије се прихвата..." признаје македонски државни функционер доминантну улогу ЕК . [4] (Такође, македонски експерти за ЕУ право запажају да је такав начин наметања закона од стране ЕК већ уобичајен у источној Европи: "Такав је био случај и са имплементацијом Еуропа уговора са државама централне и источне Европе").

Или, као што то наводе македонски експерти за право ЕУ Европска комисија је (као и у Србији) скоро сама одређивала законску регулативу пре свега у областима јавних набавки, државне помоћи, права конкуренције.

Такође, у правном смислу, Македонија је предала (неколико година пре Србије) у фебруару 2005. године, одговоре на Упитник Европске комисије (треба се сетити еуфорије која је изазвана у Србији поводом тог у суштини, техничко/правног чина). Коначно, крајем 2009. године усвојен је и Национални програм за примену европског права за 2010. годину. Дакле, Македонија је много пре Србије поступила у складу са захтевима ЕК у области европског права.

Шта је ЕУ донела Македонији

Пише: Дејан Мирковић
недеља, 02 септембар 2012 11:06

Ипак, треба истаћи да је чак је и Македонија у процесу примене европског права показала више одлучности и принципјелности од Србије. Она је (формално) одредила да не може бити директне примене ЕУ права у Македонији. Нажалост, ништа слично не постоји у Србији.

Такође, у политичком смислу, Македонија је слично као и Србија (долазак мисије ЕУЛЕКС-а) прихватила да на њеној територији од марта 2003. године делује војна мисија ЕУ "Конкордија". Војну мисију ЕУ "Конкордија" је заменила полицијска мисија ЕУ под називом "Проксима". Међутим, ни ти велики политички и правни уступци нису променили лошу економску ситуацију у Македонији.

Такође, године 2009. Словенац Зоран Талер је (слично као и његов земљак Јелко Кацин за Србију) именован за известиоца Европског парламента за Македонију.

Коначно, Македонија (слично као и Србија) у односима са ЕУ има спољнополитички проблем који јој не дозвољава (већ 7 година) да започне преговоре о чланству. То је спор са једном (једином) чланицом ЕУ (Грчком) око имена државе. Са друге стране, Србија има много већи спољнополитички проблем у односима са 22 земље ЕУ. Оне (што је опште познато) сматрају да је јужна српска покрајина Косово и Метохија самостална држава.

У том контексту, није тешко предвидети да ће Србија на такозваном ЕУ путу имати још веће проблеме и изазове него БЈР Македонија. У правно,политичком и у економском смислу.

[1] <http://www.24online.mk> Пре свега се мисли на језик али и на обележја националног индентитета , спор око изостављања придева "македонски" у извештајима ЕК траје већ две године .

[2] www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook

[3] исто

[4] Ристевска–Јорданова М. "Хармонизација са правом ЕУ и имплементација споразума о стабилизацији и придруживању – искуства Републике Македоније", зборник "Хармонизација законодавства Републике Србије са правом Европске уније", приредили Димитријевић Д., и Миљуш Б., Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2010. стр. 55-93 и 210-215.